

Zaopatrzenie, pielęgnacja i postępowanie w przypadku powikłań w trakcie i po przebytej chemioterapii u pacjentów stomijnych.

Katarzyna Kisiel

Coloplast®
Professional

Leczenie chirurgiczne nowotworów jelita grubego oraz raka pęcherza moczowego zakończone wyłonieniem stomii, często wymaga zastosowania terapii uzupełniającej w postaci leczenia cytostatykami. Chemioterapię najczęściej rozpoczyna się do 6 tygodni po usunięciu guza, czyli we wczesnym okresie pooperacyjnym, kiedy pacjent przechodzi jeszcze okres adaptacji do nowych warunków życia ze stomią. Stanowi to dla chorego duży problem, ponieważ dopiero co opanował umiejętności związane z pielęgnacją świeżo wyłonionej stomii, a zaczynają się pojawiać powikłania związane z chemioterapią. Powikłania te mają charakter ogólnoustrojowy oraz miejscowy związany z powikłaniami stomii i skóry w jej bezpośredniej okolicy. Chemioterapia wpływa, między innymi, podrażniająco na skórę i błonę śluzową jelit. Należy pamiętać, iż wydzielina ze stomii (kał lub mocz) zawierają metabolity cytostatyków, które wpływają bezpośrednio na samą stomię i otaczającą ją skórę. Ponadto pojawiające się często biegunki powodują zwiększone wydzielanie mas kałowych i ich częste podciekanie pod przylepiec, co prowadzi do podrażnień skóry i trudności w zaopatrzeniu stomii.

Do najczęstszych powikłań u pacjentów stomijnych podczas chemioterapii należą:

1. Obrzęk i przekrwienie stomii.

Dochodzi do niego na skutek drażniącego działania cytostatyków na błonę śluzową jelita. Sprawia to pacjentom problem w dopasowaniu wielkości przylepca stomijnego, gdyż wtedy często stomia zwiększa swój rozmiar o kilka centymetrów. Ważne jest znalezienie takiej wielkości płytki stomijnej, żeby obejmowała całą stomię jednocześnie nie powodując jej podrażnienia. Możemy wybrać standardowy

sprzęt SenSura Mio z płaskim przylepcem, dwuczęściowy o możliwości docięcia średnicy do 65 mm lub jednoczęściowy o możliwości docięcia średnicy do 55 mm. W przypadku większej średnicy stomii dostępny jest także jednoczęściowy sprzęt SenSura Mio High Output z możliwością docięcia średnicy do 70 lub 100 mm. Ponadto warto używać worków przeźroczystych umożliwiających stałą obserwację śluzówki stomii w kierunku podkrwawiania.

2. Podrażnienia skóry na skutek podciekania.

Wyciekająca treść jelitowa lub mocz, zawierające metabolity cytostatyków, stają się dla skóry bardzo drażniące, powodując jej zaczerwienienie, wysięk i nadżerki. W pielęgnacji należy uwzględnić prawidłowy dobór przylepca stomijnego, zapewniający odpowiednie przyleganie do skóry. Dużą rolę odgrywa tutaj przylepiec typu convex. Ponadto celem uzyskania większej szczelności należy stosować bezalkoholową pastę uszczelniającą Brava, która nie powoduje dodatkowych podrażnień skóry, a także pierścienie uszczelniające Brava. Dużą rolę w poprawie szczelności ma również zastosowanie paska mocującego worek

stomijny, który dociska płytkę do skóry brzucha. W przypadku powstania wyżej wymienionych powikłań stosuje się środki do pielęgnacji skóry wokół stomii takie jak środek ochronny do skóry Brava w sprayu lub w chusteczkach oraz puder do stomii Brava. Środek ochronny ma na celu stworzenie dodatkowej warstwy zabezpieczającej podrażnioną skórę oraz działa gojąco. Zastosowanie pudru stomijnego pomaga w pochłanianiu wysięku na powierzchni podrażnionej skóry, ma działanie gojące i poprawia przyczepność przylepca.

Ponadto można zastosować hydrokoloidową płytkę ochronną Brava, która zabezpiecza skórę wokół stomii i przygotowuje ją na przyklejenie przylepca.

Zastosowanie sprzętu SenSura Mio i jego dokładne uszczelnienie sprawi, że skóra nie narażona na bezpośredni kontakt z treścią jelitową lub moczem będzie się pod nim goiła.

3. Biegunka i nadmierne wydzielanie gazów.

Powstają na skutek drażniącego działania cytostatyków na błonę śluzową jelit, które reagują nadmierną perystaltyką. Podczas chemioterapii zaleca się stosowanie worków stomijnych otwartych, które umożliwiają częste odpuszczanie zarówno płynnych mas kałowych

jak i gazów jelitowych, ponieważ przepiętnie worka oraz jego „balonowanie” czyli nadmierne wypełnianie się gazami może prowadzić do odklejenia się płytki i wycieku mas kałowych.

4. Przebarwienie skóry pod przylepcem stomijnym.

Na skutek działania cytostatyków może dojść do miejscowych zmian zabarwienia skóry. Zdarza się to na skutek zmian naczyniowych oraz reakcji powstałej w wyniku połączenia potu zawierającego metabolity cytostatyków z przylepcem. Czasami skóra ulega zaczerwienieniu lub zasinieniu. Zmiany te mają charakter przejściowy. Skórę wokół stomii należy zabezpieczyć środkiem ochronnym do skóry w sprayu lub chusteczkach Brava oraz zastosować krem ochronny przeciwdoparzeniowy Brava, który chroni i nawilża skórę.

5. Bakteryjne i grzybicze wykwity na skórze wokół stomii.

Na skutek zaburzeń naturalnej flory bakteryjnej spowodowanych zmianą pH skóry pod wpływem działania chemioterapii mogą powstawać na skórze różnego rodzaju wypryski i wykwity. Pielęgnacja polega na stosowaniu do przemywania skóry zmywacza w chusteczkach Brava, który oczyszcza, redukuje podrażnienia i pielęgnuje skórę dzięki zawartości prowitaminy

B5. Dobrymi preparatami będą też bezalkoholowe środki przeciwbakteryjne i przeciwgrzybicze na przykład na bazie oktenidyny. Następnie na oczyszczonej i wysuszonej skórze zakładamy worek stomijny SenSura Mio.

Katarzyna Kisiel

mgr pielęgniarstwa, specjalistka w dziedzinie pielęgniarstwa onkologicznego. Od 27 lat pracuję w Centrum Onkologii w Bydgoszczy, od 16 lat w Oddziale Klinicznym Urologii Onkologicznej. Od tego czasu rozwinęłam swoje zainteresowanie pacjentem ze stomią, szczególnie urostomią. Z upływem czasu, współpracując z firmą Coloplast miałam okazję zajmować się pacjentami ze stomią jelitową. Brałam udział w licznych szkoleniach i konferencjach związanych z tematyką stomii, gdzie rozwijałam wiedzę teoretyczną, a przenosząc ją na działanie praktyczne pomagam pacjentom w nowej, często trudnej dla nich sytuacji, w jakiej znaleźli się po operacji wyłonienia stomii. Zdobytym doświadczeniem i wiedzą dzielę się z innymi osobami opiekującymi się pacjentami ze stomią, prowadząc szkolenia i prezentacje na kursach i konferencjach. Poza praktycznymi wskazówkami dla pacjentów i ich rodzin staram się uwzględnić aspekt psychologiczny, ponieważ akceptacja i pozytywne podejście do pielęgnacji stomii ułatwia powrót do zdrowia i prawidłowego funkcjonowania w życiu codziennym.
